

Hyvinvointialueilla tehtävän vaikuttamistyön tueksi sote-lakipaketista

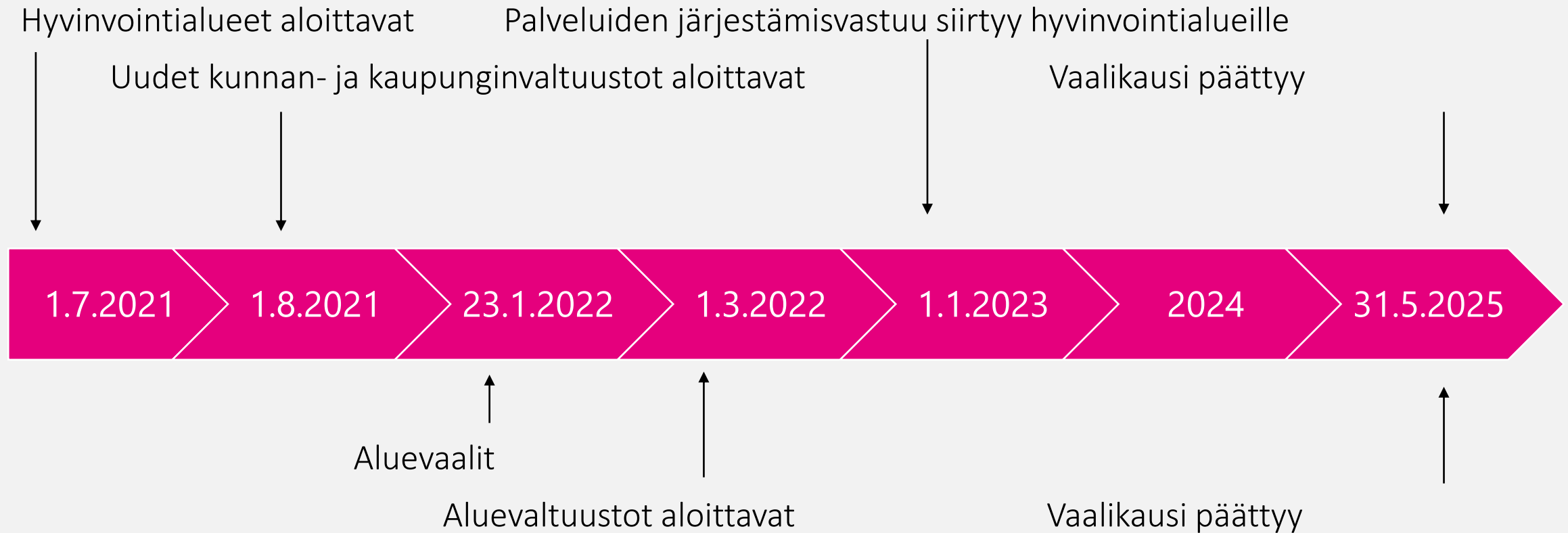
Lisää teksti napsauttamalla

24.5.2021 Järjestöjen sote-muutostuen viikkopalaveri

Lakivalmistelun tilanne

- Perustuslakivaliokunnan lausunto tuli perjantaina ja muutkin valiokunnat ovat antaneet lausuntonsa, ks. Mintun [blogi lausunnoista](#)
- Seuraavaksi sosiaali- ja terveysvaliokunta tekee asiasta mietinnön
- Mietinnössä voidaan poiketa hallituksen ehdotuksista merkittävästikin.
- Eduskunta päättää asiasta mietinnön pohjalta.
- Jotta aikataulu pitää, päätös pitäisi syntyä ennen eduskunnan kesätaukoa (30.6. mennessä)

Sote-uudistuksen eteneminen

Hyvinvointialueen päätöksenteko

Voimaanpanolaki voimaan
1.7.2021, hyvinvointialueen
väliaikainen valmistelutoimielin
aloittaa toimintansa

Vastaa hyvinvointialueen toiminnan ja hallinnon
käynnistämisen valmistelusta siihen saakka, kunnes
aluevaltuusto on valittu ja aluevaltuuston asettama
aluehallitus on aloittanut toimintansa

Toimielimen osapuolet: Hyvinvointialueiden kunnat,
perusterveydenhuollon ja sosiaalihuollon yhteistoiminta-
alueet, sairaanhoitopiiri, erityishuoltopiiri ja alueen
pelastustoimi

Lain mukaan osapuolten on sovittava välittömästi
voimaanpanolain tultua voimaan väliaikaisen
valmistelutoimielimen kokoonpanosta ja siitä, mikä
viranomainen asettaa valmistelutoimielimen

Väliaikaisen valmistelutoimielimen jäsenet on valittava
osapuolten viranhaltijoista, joilla on hyvä asiantuntemus
toimialansa toiminnasta ja taloudesta. Valmistelutoimielimen
asettamisesta on ilmoitettava valtiovarainministeriölle

Väliaikaisen toimielimen tehtävät

- 1) selvittää hyvinvointialueille siirtyvä henkilöstö ja valmistella aluevaltuustolle ehdotukset henkilöstön siirtosuunnitelmaksi ja -sopimuksiksi;
- 2) osallistua hyvinvointialueelle siirtyvän irtaimen ja kiinteän omaisuuden selvittämiseen;
- 3) osallistua hyvinvointialueelle siirtyvien sopimusten ja näitä koskevien oikeuksien ja velvollisuuksien selvittämiseen;**
- 4) osallistua hyvinvointialueelle siirtyvien hallinto- ja palvelutehtävien hoitamista tukevien tieto- ja viestintätekniisten järjestelmien ja ratkaisujen selvittämiseen;
- 5) valmistella hyvinvointialueen toiminnan ja hallinnon järjestämistä sekä tilintarkastajan valintaa;**
- 6) päättää hyvinvointialueen vuosien 2021 ja 2022 talousarviosta;**
- 7) osallistua ensimmäisten aluevaalien järjestämiseen;
- 8) valmistella muut hyvinvointialueen toiminnan ja hallinnon käynnistämiseen välittömästi liittyvät asiat.

Ensimmäiset aluevaalit 23.1.2022, Aluevaltuuston tehtävät

- Hyvinvointialueella on aluevaltuusto, joka vastaa hyvinvointialueen toiminnasta ja taloudesta sekä käyttää hyvinvointialueen päätösvaltaa.

Aluevaltuusto päättää mm. seuraavista asioista:

- hyvinvointialuestrategiasta
- hyvinvointialueen hallintosäännöstä
- hyvinvointialueen talousarviosta ja taloussuunnitelmasta

- Toimikausi neljä vuotta

Hyvinvointialuestrategiassa päätetään hyvinvointialueen toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista (laki hyvinvointialueesta 41§)

Hyvinvointialueen strategiassa tulee ottaa huomioon:

- 1) asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen hyvinvointialueen tehtävälalla;
- 2) palvelujen järjestämistä ja tuottamista koskevat strategiset linjaukset;
- 3) hyvinvointialueen tehtäviä koskevissa laeissa säädetyt palvelutavoitteet;
- 4) omistajapolitiikka;
- 5) henkilöstöpolitiikka;
- 6) asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet

Palvelustrategia (Järjestämislaki 11§)

- Hyvinvointialueen on laadittava taloutensa ja toimintansa suunnittelua ja johtamista varten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelustrategia osana hyvinvointialuestrategiaa.
- Palvelustrategiassa on otettava huomioon 22 §:ssä tarkoitettut sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnalliset tavoitteet.
- Palvelustrategiassa hyvinvointialue päättää järjestämisvastuulleen kuuluvan sosiaali- ja terveydenhuollon pitkän aikavälin tavoitteet.
- Lisäksi hyvinvointialue asettaa palvelustrategiassa tavoitteet sille, miten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut toteutetaan ottaen huomioon hyvinvointialueen asukkaiden tarpeet, paikalliset olosuhteet sekä palvelujen saatavuus ja saavutettavuus.
- Hyvinvointialueen on julkaistava palvelustrategiansa julkisessa tietoverkossa

Valtakunnalliset tavoitteet sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle (Järjestämislaki 22§)

- Valtioneuvosto vahvistaa tavoitteet joka neljäs vuosi.

Tavoitteissa on määriteltävä:

- 1) tavoitteet sosiaali- ja terveydenhuollon yhdenvertaisen toteutumisen, vaikuttavuuden, palvelujen yhteensovittamisen ja kielellisten oikeuksien turvaamiseksi sekä sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi;
- 2) tavoitteet hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi sekä hyvinvointialueiden, kuntien ja muiden toimijoiden väliselle tätä koskevalle yhteistyölle;
- 3) tavoitteet sosiaali- ja terveydenhuollon ja sen tiedonhallinnan kehittämiseksi;
- 4) tavoitteet hyvinvointialueiden väliselle ja sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueiden väliselle yhteistyölle ja työnjaolle;
- 5) tavoitteet sosiaali- ja terveydenhuollon tuottavuuden ja kustannusvaikuttavuuden lisäämiselle;
- 6) yleiset linjaukset sosiaali- ja terveydenhuollon investoinneista; sekä
- 7) tavoitteet alueellisen ja valtakunnallisen valmiuden ja varautumisen toteuttamiseksi.

Hyvinvointialueen asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa hyvinvointialueen toimintaan (laki hyvinvointialueesta 29§)

Osallistumista ja vaikuttamista voidaan edistää erityisesti:

- 1) järjestämällä keskustelu- ja kuulemistilaisuuksia sekä asukasraateja
- 2) selvittämällä asukkaiden ja hyvinvointialueella säännönmukaisesti tai pitempiaikaisesti asuvien tai oleskelevien palvelujen käyttäjien mielipiteitä ennen päätöksentekoa
- 3) valitsemalla palvelujen käyttäjien edustajia hyvinvointialueen toimielimiin;
- 4) suunnittelemalla ja kehittämällä palveluja yhdessä palvelujen käyttäjien kanssa
- 5) järjestämällä mahdollisuuksia osallistua hyvinvointialueen talouden suunnitteluun
- 6) tukemalla asukkaiden sekä järjestöjen ja muiden yhteisöjen oma-aloitteista asioiden suunnittelua ja valmistelua.

Hyvinvointialueen lakisääteiset vaikuttamistoimielimet (32§)

- Nuorisovaltuusto
- Vanhusneuvosto
- Vammaisneuvosto

Ø Vaikuttamistoimielimille tulee antaa mahdollisuus vaikuttaa hyvinvointialueen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan asioissa, joilla on tai joilla vaikuttamistoimielin arvioi olevan merkitystä lasten ja nuorten, ikääntyneen väestön tai vammaisten henkilöiden ja heidän tarvitsemiensa palveluiden kannalta, ja vaikuttamistoimielimet tulee ottaa mukaan osallistumisen ja kuulemisen kehittämiseen hyvinvointialueella.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sotessa

6 § Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kunnassa (Järjestämislaki)

- Kunnan on edistettävä asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä.
- **Kunnalla on ensisijainen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä siltä osin, kun tämä tehtävä kytkeytyy kunnan muihin lakisääteisiin tehtäviin.**

Kunnan on strategisessa suunnittelussaan asetettava hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi tavoitteet ja määriteltävä tavoitteita tukevat toimenpiteet. Sen on **arvioitava ennakkoon** ja otettava huomioon päätöksensä vaikutukset ihmisten hyvinvointiin ja terveyteen väestöryhmittäin. Kunnan eri toimialojen on tehtävä yhteistyötä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Kunnan on nimettävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen **vastuutaho**.

Kuntien hyte-yhteistyö

- Kunnan on toimittava hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa ja **tuettava sitä asiantuntemuksellaan.**
- Lisäksi kunnan on tehtävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä yhteistyötä kunnassa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien muiden julkisten toimijoiden, yksityisten yritysten ja **yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa.**
- Sen on myös **edistettävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien järjestöjen toimintaedellytyksiä ja vaikutusmahdollisuuksia** hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä.

7 § Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen hyvinvointialueilla

- Hyvinvointialueen on edistettävä asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä.
- **Hyvinvointialueella on ensisijainen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä siltä osin, kun tämä tehtävä kytkeytyy hyvinvointialueen muihin lakisääteisiin tehtäviin.** Hyvinvointialueen on strategisessa suunnittelussaan asetettava hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi tavoitteet ja määriteltävä tavoitteita tukevat toimenpiteet. Sen on **arvioitava ennakkoon** ja otettava huomioon päätöksensä vaikutukset ihmisten hyvinvointiin ja terveyteen väestöryhmittäin.

Hyvinvointialueen hyte-yhteistyö

- Hyvinvointialueen on toimittava hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä yhteistyössä alueensa kuntien kanssa ja tuettava niitä asiantuntemuksellaan.
- Lisäksi hyvinvointialueen on tehtävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä **yhteistyötä hyvinvointialueen alueella hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä** tekevien muiden julkisten toimijoiden, yksityisten yritysten ja **yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa**.
- Sen on myös **edistettävä** hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien **järjestöjen toimintaedellytyksiä ja vaikutusmahdollisuuksia** hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä.
- Hyvinvointialueen on **neuvoteltava vähintään kerran vuodessa** yhdessä alueensa kuntien sekä muiden edellä mainittujen **hyvinvointialueen alueella hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien toimijoiden kanssa** hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä koskevista tavoitteista, toimenpiteistä, yhteistyöstä ja seurannasta

Hyvinvointialueen rahoitus

- Valtionrahoitus olisi laskennallista ja yleiskatteista.
- Hyvinvointialueille myönnettäisiin valtion rahoitusta hyvinvointialueen asukasmäärän (n. 15 %) ja sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen tarvetta kuvaavien tekijöiden (n. 80 %) perusteella.
- Lisäksi rahoitusta myönnettäisiin muiden alueellisia olosuhdetekijöitä kuvaavien tekijöiden perusteella (yhteensä n. 4 %), joita ovat asukastiheys, vieraskielisyys, kaksikielisyys, saaristoisuus, saamenkielisyys, ja pelastustoimen riskitekijät sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimien perusteella (n. 1 %)
- Hyvinvointialue päättäisi saamansa valtion rahoituksen kohdentamisesta tehtäviensä hoitamiseen. Hyvinvointialueella olisi oikeus valtion rahoituksen lisäksi periä asiakas- ja käyttömaksuja järjestämiensä palvelujen käytöstä sekä päättää maksutulojen käytöstä.

Hyte-rahoitus hyvinvointialueille

- Hyte-kertoimen osuus 0,977% hyvinvointialueiden yleiskatteellisesta rahoituksesta = yhteensä 194 milj. €
- Asetus hyvinvointialueiden rahoituksesta, 6 § Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen indikaattorit ja niiden painokertoimet
- Perustuu prosessi-indikaattoreihin (alueen oma toiminta väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi) ja tulosindikaattoreihin (muutos hyvinvointialueen väestön hyvinvoinnissa ja terveydessä)
- Hyte-kerroin tulee mukaan rahoituskriteereihin vuodesta 2023 alkaen. Aluksi sitä maksettaisiin tietty euromäärä asukasta kohti. Vuodesta 2026 eteenpäin hyte-rahoitus määräytyisi hyvinvointialueiden laskennallisten hyte-kertoimien mukaisesti.

Hyte-rahoitus kunnille

- Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudeksi, 15 § Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lisäosa eli HYTE-kerroin
- Alustavasti on kaavailtu, että jaettava summa olisi yhteensä noin 100 milj. €
- Suunniteltu otettavan käyttöön vuoden 2023 alusta. Jo nyt tehtävä työ tulee siis vaikuttamaan rahoitukseen!
- [Perustuu prosessi- ja tulosindikaattoreihin](#)
- kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan -> halutaan varmistaa kuntien aktiivinen toiminta asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi myös sote-uudistuksen jälkeen.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen onnistuu sote-uudistuksessa aiempaa paremmin

SOTE-JOHTAJISTA :

Hyvin

37 %

2021

27 %

2019

18 %

2017

Sosiaalibarometri 2021

Muuta materiaalia

[Järjestöt maakunnan
kumppanina -opas](#)

[Toimeenpanon valmistelu,
soteuudistus.fi](#)

[Alueellisen valmistelun tiekartta](#)

Alueellinen tiekartta hyvinvointialueiden perustamiseen ja järjestämisvastuun siirtymiseen

Lainsäädäntö voimaan

Hallinto, talous ja tukipalvelut (esim. hallinnon rakenteet, demokratia ja osallisuus, henkilöstön siirrot, konsernitalous, omaisuus, sopimukset)

Johtaminen ja osaaminen (esim. kyvykkyydet, johtamisen välineet, tuotannon ohjaus, tietopohja, viestintä, verkostot)

Palveluiden järjestäminen (esim. palvelurakenne, -verkko ja -tuotantostrategia, sähköiset palvelut, asiakasviestintä, yhteistyö)

Yhdyspinnat (esim. kuntien ja yhteistyöalueiden yhteistoiminta, hyvinvoinnin terveyden ja turvallisuuden edistäminen)

ICT-valmistelu (esim. tiedolla johtaminen, tietopohja, tietohallinto, tiedonhallinta ja ICT:n valmistelu)

Kiitos!

Erityisasiantuntija Minttu Ojanen, minttu.ojanen@soste.fi

SOSTE